**Hukuk Bölümü 2008/208 E. , 2009/242 K.**

- MADEN KANUNUNUN I(A) GRUBU MADENLERI İLE İLGILI UYGULAMA YÖNETMELIĞI UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI GEREKTIĞI
  - MADEN KANUNU (3213) Madde 18

**"İçtihat Metni"**

Davacı : İ. İnş. Haf. Nakl. Mad. Turz. San. Tic. Ltd. Şti.

Vekilleri : Av. M. T.A., Av. G.o.

Davalı : İpsala Kaymakamlığı

O L A Y : İpsala Kaymakamlığı İlçe Özel İdare Müdürlüğü'nün 22.9.2006 gün ve 06-164 sayılı işlemi ile, Edirne İl Daimi Encümeni'nce kesilmiş olan (3213 sayılı Maden Kanununun 1(a) Grubu Madenleri ile İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi uyarınca) 840,00YTL ve 80.000,00YTL'lik idari para cezalarına ilişkin 24.8.2006 tarih ve 441 sayılı ceza kararının gönderildiği bildirilmiştir.

Davacı vekili, bu işlemin iptali ve para cezalarının kaldırılması istemiyle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

İPSALA SULH CEZA MAHKEMESİ; 26.7.2007 gün ve E:2006/159, K:2007/199 sayı ile, itiraz talebinin reddine karar vermiş; bu karara yapılan itiraz üzerine EDİRNE 1. AĞIR CEZA MAHKEMESİ; 28.9.2007 gün ve D.İş:2007/683 sayı ile, İpsala Sulh Ceza Mahkemesi'nin 26.7.2007 tarih ve 2006/159 E, 2007/199 K sayılı kararına şirket vekilinin itirazda bulunduğu, İpsala Kaymakamlığı İlçe Özel İdare Müdürlüğü'nün 22.9.2006 tarih ve 06/164 sayılı ceza tutanağı ile şirkete 840,00YTL ve 80.000,00YTL idari para cezalarının verildiği, şirket vekilinin iş bu ceza tutanağına itirazda bulunduğu, itiraz üzerine İpsala Sulh Ceza Mahkemesi'nin 26.7.2007 tarih ve 2006/159 E, 2007/199 K sayılı kararı ile itirazın reddine karar verildiği, bu kez şirket vekilinin iş bu karara Mahkemeleri nezdinde itirazda bulunduğunun görüldüğü, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Yasası uyarınca verilen idari para cezalarına aynı Yasanın 59/2 maddesi gereği itirazın idari yargı mercilerine yapılacağının açıklandığı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Yasa'nın değişik 3. maddesi gereği davaya bakmanın idari yargının görevi içerisinde bulunduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle itirazın kabulü ile İpsala Sulh Ceza Mahkemesi'nin 26.7.2007 tarih ve 2006/159 E, 2007/199 K sayılı kararının kaldırılmasına, CMK'nun 271/2 maddesinin Mahkemelerine verdiği yetkiye dayanarak İpsala Sulh Ceza Mahkemesi'nin bu davaya bakmakta görevsizliğine kesin olarak karar vermiştir.

Davacı vekili, bu kez, İpsala Kaymakamlığı İlçe Özel İdare Müdürlüğü'nün 22.9.2006 gün ve 06-164 sayılı işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmış; Edirne İdare Mahkemesince verilen, 30.11.2007 gün ve E:2007/1035, K:2007/1443 sayılı dilekçe ret kararı üzerine; dilekçesini yenileyerek; 80.000,00YTL'lik idari para cezasına ilişkin itirazları kapsamında; fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla söz konusu işlemin iptali ve ödenen para cezasının faiziyle birlikte iadesi istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

EDİRNE İDARE MAHKEMESİ; 4.4.2008 gün ve E:2008/310 sayı ile, davacı İ. İnş. Haf. Nak. San. Tic. Ltd. Şti. vekili tarafından, davacı şirkete Maden Kanunu'na muhalefet ettiğinden bahisle para cezası verilmesine dair 22.9.2006 tarih ve 06-164 sayılı işlemin iptali istemiyle İpsala Kaymakamlığı'na karşı dava açıldığı, 5326 sayılı Kanun'un 3. ve 27. maddelerinden söz ederek, dosyadaki mevcut bilgi ve belgenin incelenmesinden; davacı şirket nezdinde yapılan denetim sonucu izinsiz ve ruhsatsız maden üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti üzerine Edirne İl Daimi Encümeni tarafından 24.8.2006 tarih ve 441 sayılı işlemle davacı şirketin 80.000,00 YTL tutarında idari para cezasıyla tecziye edildiği, söz konusu kararın 22.9.2006 tarih ve 06/164 sayılı işlem ile bildirilmesi üzerine İpsala Sulh Ceza Mahkemesi nezdinde 2006/159 D. İş Esasına kayıtlı dava ile itiraz edildiği, İpsala Sulh Ceza Mahkemesi'nin 26.7.2007 tarihli kararıyla itirazın reddine karar verildiği, bu karara karşı

yapılan itiraz sonucunda, Edirne 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28.9.2007 tarih ve D. İş No: 2007/683 sayılı kararıyla, 5302 sayılı İl özel İdaresi Kanunu'nun 55'inci maddesi uyarınca cezai işlem yapılmasıyla ilgili aynı Yasanın 56'ncı maddesi gereği ceza verme yetkisinin İl Encümeninde bulunduğu, 59'uncu maddesinde ise, İl Encümen kararına karşı idari yargı mercilerine itirazın yapılacağının açıklandığı, 5326 sayılı Kanun'un 5561 sayılı Yasa'nın 31'inci maddesi ile değişik 3. maddesi gereği davaya bakmanın idari yargının görev ve yetkisi içinde bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği ve bu kararın aynı tarihte kesinleştiği, bunun üzerine Mahkemeleri nezdinde 2008/309(2008/310 olmalı) Esas numarasıyla, 3213 sayılı Kanun'a muhalefetten dolayı kesilen mezkur idari para cezasının iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığının anlaşıldığı, olayda, dava konusu edilen idari para cezasının dayanağının 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesi ve 3.2.2005 tarih ve 25716 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda ve ilgili Yönetmelikte yasaklanan fiiller ve bunlara verilecek idari para cezalarının tahdidi olarak sayılmasına karşın idari para cezasına dair her hangi bir başvuru yolunun açıkça düzenlenmediği, dava konusu edilen işlemin sadece idari para cezası işlemini kapsadığı, işlem kapsamında idari yargının görev alanına giren başkaca bir işlemin bulunmadığı ve işlemin 5326 sayılı Kanun'un 27'nci maddesinin 8'inci bendi kapsamında olmadığı, bu durumda, dava konusu idari para cezasının görüm ve çözümünün 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27'nci maddesinin 1'inci bendi uyarınca sulh ceza mahkemesinin görev alanına girdiği gerekçesiyle Mahkemelerinin görevsizliğine, 2247 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesi uyarınca görevli yargı merciinin tayin ve tespiti için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararına kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Habibe ÜNAL, Turan KARAKAYA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 02.11.2009 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği

sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…" açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında 80.000,00YTL tutarındaki idari para cezası yönünden doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Maden Kanununun I(a) Grubu madenleri ile ilgili yapılacak işlemlere ait usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanan Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4/6/1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen madenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Maden Kanununun I(A) Grubu Madenleri İle İlgili Uygulama Yönetmeliği'nin 18. maddesinde, "Ruhsat olmadan I (a) Grubu bir madenin üretilip sevk edilmesinin, Genel Müdürlüğün veya mülki amirin yetkilendirdiği kişiler tarafından tespit edilmesi halinde, durum bir tutanak ile tespit edilir. Bu tutanakta üretimin yapıldığı yer, üretimi yapan kişi, taşıyan aracın plakası, aracı kullanan kişi, tartılması mümkün ise sevk edilen maden cinsi ve miktarı ya da yaklaşık miktarı tespit edilir. Üretilen madene mülki idare amirliğince el konulur. Bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış tutarının beş katı miktarında idari para cezası uygulanır. Bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesi Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılır. Bu fiili işleyenler adli takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirilir. El konulan madenler, mülki idare amirliğince satılarak bedeli il özel idaresine aktarılır" denilmiştir.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Ağır Ceza Mahkemesinin, Sulh Ceza Mahkemesinin bu davaya bakmakta görevsizliğine ilişkin kararının 80.000,00YTL idari para cezasına ilişkin kısmının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Edirne İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Edirne 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28.9.2007 gün ve D.İş:2007/683 sayılı İpsala Sulh Ceza Mahkemesi'nin bu davaya bakmakta GÖREVSİZLİĞİNE İLİŞKİN KARARININ 80.000,00YTL idari para cezasına ilişkin KISMININ KALDIRILMASINA, 02.11.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.